

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІКТ НА САМООРГАНІЗАЦІЮ І САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

О. В. Винославська

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут», Київ, Україна*
olenavynoslavaska@gmail.com

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) настільки глибоко увійшли майже в усі сфери буття особистості, що спричиняють значний вплив на її розвиток. У статті представлено теоретичний аналіз проблеми впливу ІКТ на користувачів та можливостей вивчення переваг і недоліків впливу ІКТ на самоорганізацію та саморозвиток особистості. Обґрунтовується актуальність дослідження проблем переведення у знання інформації, що розповсюджується через ІКТ, розробки комп'ютерних навчальних програм, а також збереження психічного та фізичного здоров'я користувачів ІКТ. Наведено текст розробленого авторкою опитувальника «Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі для самоорганізації та саморозвитку особистості».

Ключові слова: особистість, інформаційно-комунікаційні технології, користувачі ІКТ, вплив ІКТ, самоорганізація, саморозвиток.

THE INVESTIGATION OF ICT INFLUENCE ON SELF-ORGANIZING AND SELF-DEVELOPMENT OF PERSONALITY

O. Vynoslavka

*National Technical University of Ukraine
«Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine*
olenavynoslavaska@gmail.com

Penetration of ICT into all spheres of personality's existence has a considerable influence on his/her development. In article the theoretical analysis of a problem of influence of ICT on users and possibilities of studying of advantages and shortages of ICT influence on self-organizing and self-development of personality is presented. The urgency of research of such problems as transformation of ICT information into the real knowledge, creation of training programs for E-teaching, and also preservations of mental and physical health of ICT users is proved. The text of the questionnaire «The Use of Information-Communicative Technologies for Self-Organizing and Self-Development of Personality in Educational Process» developed by the author is applied.

Keywords: personality, information-communication technologies, ICT users, influence of ICT, self-organizing, self-development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На початку третього тисячоліття інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) настільки глибоко увійшли в життя сучасного суспільства, що вже важко уявити собі процес отримання вищої технічної освіти без використання комп'ютерних технологій та Internet [11; 14-16 та ін.]. Проте, психологічна адаптація суб'єктів навчання й учіння до швидкого поширення ІКТ відбувається набагато повільніше, ніж їхня імплементація, що, на жаль, не завжди враховується при організації педагогічного процесу в технічних ВНЗ. Щоб успішно використовувати ІКТ для навчання, необхідно ретельно аналізувати позитивні та негативні наслідки їхнього впливу на користувачів, враховуючи при цьому, що впливають не стільки ІКТ самі по собі, скільки те як вони використовуються. Останнє означає, що подальший розвиток суспільства значною мірою залежить від того, наскільки ефективно будуть використані широкі можливості ІКТ та їх застосування у позитивному напрямку.

Мета статті – висвітлити результати теоретичного дослідження переваг і недоліків впливу ІКТ на саморозвиток і самоменеджмент особистості у навчальному процесі ВНЗ.

РЕЗУЛЬТАТИ ТЕОРЕТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У просторі вищої освіти інформатизація виступає головною умовою підвищення ролі інтелектуальних видів діяльності й ступеня їхнього впливу на перехід світового співтовариства від індустріального й інформаційного суспільства до *суспільства знань* – форми життя, за якої знання стає не тільки основною ознакою сучасної економіки, але й головним організаційним принципом суспільства. Якщо в індустріальному й інформаційному суспільствах провідними є засвоєння й наступне відтворення в професійній і повсякденній діяльності попереднього досвіду з урахуванням наявних можливостей, ресурсів і застосування відомих методів, то в суспільстві знань сутністю буття й розвитку стає створення кожною особистістю нового знання з використанням не тільки наявних, але й нових методів вирішення проблем і ресурсів [4].

Носіями інтелектуальних ресурсів країни є її громадяни. Знання людей (керівників, фахівців, вчених, практиків) створюють інтелектуальну складову розвитку потенціалу країни [9]. У цьому зв'язку дуже важливим є аналіз проблеми *перетворення у справжні знання інформації*, що поширюється за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

На жаль, існування популярного в інженерних колах стандартизованого поняття «база знань» – інформаційний ресурс, що зберігається в технічному пристрої, – вносить плутанину в розуміння розбіжності між поняттями «інформація» і «знання». Більшість викладачів технічних університетів ототожнюють їх, не усвідомлюючи, що для перетворення об'єктивно існуючої інформації в знання – психологічні новоутворення в свідомості суб'єктів навчання, – необхідним є кваліфікований психолого-педагогічний супровід імплементації ІКТ у навчальний процес технічних ВНЗ [3].

Успішне вирішення цієї проблеми є можливим за умови застосування новітніх педагогічних технологій і впровадження в освітній процес комп'ютерних технологій, що враховують онтогенетичні й психофізіологічні особливості суб'єктів навчання, а також фактори їх цільової й діяльностної мотивації, що пов'язані з потребами особистості й суспільства в інтелектуальних ресурсах [10; 12; 21].

Наступною проблемою імплементації ІКТ у технічних ВНЗ є протиріччя між можливостями комп'ютерної техніки й відсутністю високо ефективних навчальних програм, призначених саме для того, щоб *навчати* студентів, а не тільки для здійснення пошуку й накопичення інформації з навчальних предметів, перетворення якої в знання студентів є проблематичним [3; 10].

Ще однією проблемою, що вимагає ретельного вивчення, є послаблення негативного впливу ІКТ на користувачів, існування якого доведене у багатьох дослідженнях [12; 19; 21 та ін.].

Так, негативний вплив на самоорганізацію користувачів ІКТ чинять такі *непродуктивні витрати часу* як відволікання на несуттєві речі типу цікавих новин / читання блогів, відкладання завдання на останній момент через ілюзію швидкого отримання інформації, занурення у соціальні мережі, які заважають, відволікають від роботи, збивають з режиму тощо [19].

Згубний вплив на психічне здоров'я користувачів ІКТ чинять: *віртуальне спілкування у мережі, що у деяких випадках майже повністю витісняє реальне* [17]; *витіснення бажання мислити, запам'ятовувати, критично оцінювати подану інформацію* [12]; *виникнення Internet-залежності* [19]. В останньому випадку користувач ІКТ може навіть стати жертвою сайтів азартних ігор.

Негативний вплив на фізичне здоров'я користувачів ІКТ чинить *тривале сидіння перед монітором, що приводить до погіршення зору, безсоння, ожиріння* та інших розладів в організмі [12; 19].

Наступним негативним впливом на користувача ІКТ може стати висока ймовірність *порушення конфіденційності* [16]. Сьогодні треба брати до відома, що хакери є дуже розумними, і що вони у будь-який момент можуть порушити захист користувача і скористатися отриманою інформацією йому на шкоду йому. Отже, існує необхідність підготовки майбутніх інженерів з питань запобігання неетичного користування інформацією, що поширюється через телекомунікаційні мережі, зокрема, їх несанкціонованому втручання в роботу комп'ютерних мереж, створенню й поширенню ними шкідливих програмних продуктів, несанкціонованому поширенню інформації з обмеженим доступом тощо [3; 8; 13; 18; 21].

Окрім названих у багатьох дослідженнях вказується на ряд таких небезпечних напрямків використання Internet як *сексуальна експлуатація, моральне розбещення і кібер-знущання*, які часто мають місце серед підлітків і студентів [19 та ін.].

У нашому дослідженні ми зосередилися на вивченні впливу ІКТ на самоорганізацію і саморозвиток аспірантів, як майбутніх викладачів [2; 20].

Самоорганізація, або самоменеджмент, у професійній діяльності викладачів вищої школи, набуває виключно важливого значення, оскільки в умовах сьогодення викладач має реалізувати себе не тільки як педагог, вихователь та методист, але й як вчений і організатор [1; 6]. При цьо-

му він, як і кожна інша перевантажена професійними обов'язками людина, відчуває дефіцит часу, а самоорганізація має допомогти йому послідовно і цілеспрямовано мобілізувати власні ресурси для того, щоб оптимально та змістовно використовувати свій час, приділяючи увагу саморозвитку [5].

Зазначимо, що для *самоорганізації* характерним є реалістичне планування, доведення, як правило, початої справи до кінця, уміння відмовитися від нереальної мети в умовах, що змінилися, та сформулювати нову, більш здійсненну мету, уміння працювати систематично, а не імпульсивно, з відпочинком і переключенням на інші види діяльності тощо). Для *саморозвитку* обов'язковими є наявність цілей і діяльності з самовиховання особистісних настановлень і поведінки, що гармонізують бажання, емоції, думки й уявлення про себе, інших людей, навколишній світ, природу, а також ставлення до них. Гармонійний саморозвиток особистості включає також турботу про збереження свого психічного й фізичного здоров'я [7].

Створення відповідних умов та надання можливостей викладачам вищих навчальних закладів для використання ІКТ у позитивному напрямку, у тому числі для самоорганізації та саморозвитку, виступає ще однією проблемою, яка потребує свого невідкладного вирішення.

Усвідомлення необхідності дослідження названих вище проблем імплементації ІКТ у навчальний процес ВНЗ спонукало нас до здійснення підготовчої роботи для його проведення, яка полягала у створенні опитувальника «Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі для самоорганізації та саморозвитку особистості».

Для цього 470 аспірантам технічного університету було запропоновано висловити в короткому есе свої думки щодо впливу ІКТ на їхню самоорганізацію та саморозвиток. На нашу думку, залучену для проведення дослідження вибірку респондентів можна вважати досить репрезентативною з декількох причин:

а) аспіранти технічного університету є однією з найбільш просунутих категорій користувачів інформаційно-комунікаційних технологій;

б) отримавши вищу освіту в технічному університеті до вступу в аспірантуру, вони, як ніхто інший, можуть об'єктивно охарактеризувати те, для вирішення яких завдань і як саме вони використовували ІКТ у процесі навчання;

в) більшість аспірантів на момент проведення нашого дослідження вже мали власний досвід застосування ІКТ у роботі із студентами.

Зазначене вище дало нам підстави для того, щоб розглядати думку аспірантів з досліджуваної проблеми як думку експертів.

Контент-аналіз текстів есе дозволив виділити як позитивні так і негативні оцінні судження щодо впливу ІКТ на самоорганізацію та саморозвиток особистості. Це дозволило нам створити опитувальник із закритими запитаннями, в якості яких виступили найбільш типові оцінні судження, названі аспірантами (див. Додаток). Опитувальник складається з двох основних частин. Перша частина «*Чи допомагає Вам застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) заощаджувати свій час?*» об'єднує типові оцінні судження, пов'язані з позитивним впливом ІКТ на особистість. До другої частини «*Чи втрачаєте Ви свій час через застосування інформаційно-комунікаційних технологій?*» включені типові оцінні судження, пов'язані з негативним впливом ІКТ на особистість. Кожна частина складається з відповідних груп оцінних суджень. У свою чергу, з метою більш докладного вивчення проблеми деякі з перелічених груп поділені на декілька підгруп оцінних суджень.

Зокрема, до першої частини увійшли групи оцінних суджень: «*Загальна характеристика допомоги ІКТ*»; «*Прискорення пошуку необхідної інформації*» (об'єднує підгрупи: прискорення пошуку необхідної інформації та прискорення пошуку необхідної літератури); «*Можливість віддаленого спілкування через мережу Internet*» (об'єднує підгрупи: пришвидшення процесів спілкування, взаємодія з науковим керівником, спілкування з фахівцями з-за кордону, обмін досвідом); «*Самоорганізація за допомогою ІКТ*» (об'єднує підгрупи: користь від використання ІКТ, економія особистого часу, організація особистого часу); «*Інші сфери корисного застосування ІКТ*».

Друга частина включила такі групи оцінних суджень як «*Необхідність оптимізації застосування ІКТ*»; «*Вплив на самоорганізацію особистості*» (об'єднує підгрупи: чинники, що відволікають, причини неефективної втрати часу, негативний вплив на самоорганізацію); «*Негативний вплив ІКТ на користувачів*» (об'єднує підгрупи: витіснення реального життя віртуальним, гальмування розвитку пізнавально-творчих процесів, шкідливий вплив на здоров'я); «*Інші недоліки застосування ІКТ*».

В цілому, зміст опитувальника, побудованого на основі оцінних суджень аспірантів технічного університету, свідчить про те, що наше припущення щодо усвідомлення ними наявності як позитивного так і негативного впливу ІКТ на користувачів, цілком виправдалося.

ВИСНОВКИ

1. Проведене дослідження підтвердило існування як позитивного так і негативного впливу ІКТ на самоорганізацію та саморозвиток особистості.

2. ІКТ у навчальному процесі ВНЗ використовуються в основному для пошуку інформації й спрощення процесів комунікації (що, власне, витікає з дослівного тлумачення їхньої назви), і практично не застосовуються для вирішення психолого-педагогічної проблеми переведення інформації в знання студентів. При цьому проблемам захисту психічного і фізичного здоров'я користувачів ІКТ увага майже не приділяється. У той же час, вирішення проблеми послаблення негативного впливу ІКТ на користувачів сприятиме інтенсифікації самоорганізації і саморозвитку особистості в процесі роботи у телекомунікаційних мережах.

3. Представлений у статті опитувальник може бути використаний для проведення емпіричного дослідження впливу ІКТ на самоорганізацію і саморозвиток суб'єктів навчання й учіння у просторі вищої технічної освіти.

4. Перспективи подальших досліджень полягають у: розробці: а) комп'ютерних навчальних програм, що сприяють перетворенню інформаційних ресурсів у знання й переконання майбутніх інженерів; б) профілактичних заходів щодо збереження психічного та фізичного здоров'я користувачів ІКТ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Винославська О. В Самоменеджмент у структурі психологічної культури викладача технічного університету / О. В. Винославська // Вісник НТУУ "КПІ": Філософія. Психологія. Педагогіка". – 2002. – №2(5). – С. 83–94.
2. Винославська О. В. Комплекс методик «Дослідження психологічної культури викладачів технічного університету» / О. В. Винославська // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Т. 1. – 2012. – Вип. 103. – Чернігів : ЧНПУ, 2012. – С. 53–57. (Серія: Психологічні науки).
3. Винославська О. В. Психолого-педагогічний супровід застосування ІКТ у просторі вищої технічної освіти / О. В. Винославська // Вища школа : Науково-практичне видання. – 2013. – №11(113). – С. 71–79.
4. Дем'янчук О. Освітня політика й управління освітою в перехідний період: теоретичні засади та практичне втілення / О. Дем'янчук // Освіта для демократії. – К. : Альтпрес, 2000. – С. 16–23.
5. Зайверт Л. Ваше время – в ваших руках: (Советы руководителям, как эффективно использовать рабочее время) / Л. Зайверт. – М. : Экономика, 1991. – 232 с.
6. Колпаков В. М. Самоменеджмент як фактор підготовки людини до життя в сучасному суспільстві / В. М. Колпаков // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. / Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Вип. 12(25). – К. : АТОПОЛ, 2014. – С. 90–104.
7. Мотков О. И. Психологическая культура личности / О. И. Мотков // Школьный психолог. – 1999. – №15. – С. 8–9.
8. Филиппова Л. Я. Компьютерная этика. Морально-этические и правовые нормы для пользователей компьютерных сетей : [учеб. пособие] / Л. Я. Филиппова, В. С. Зеленецкий. – Харьков : Кроссруд, 2006. – 212 с.
9. Штер Н. Світ знання // Deutschland. – 2001. – №1. – С. 37–41.
10. Advantages of Using ICT in Teaching Learning Process . Acces mode : [http://retnotamia.blogspot.com/search/label/Advantages of ICT](http://retnotamia.blogspot.com/search/label/Advantages%20of%20ICT) .
11. Bargh, J. A., McKenna, J. Y. A. (2004) The Internet and Social Life. Annual Review of Psychology, Vol. 55, 573–590.
12. Carr, N. (2011) The Shallows : What the Internet Is Doing to Our Brains Paperback. Publisher: W. Norton & Company.
13. Etyka i techyika: Etyczne, społeczne i edukacyjne aspekty działalności inżynierskiej. Wrocław.
14. Foley, P. (2004) Does the Internet help to overcome social exclusion? Electronic Journal of e-government, 139–146.
15. Galston, W. A. (2000) Does the Internet Strengthen Community? National Civic Review, Vol. 89, No. 3, 193–202.
16. Gross, R., Acquisti A. (2005) Information Revelation and Privacy in Online Social Networks. Workshop on Privacy in the Electronic Society (WPES). Acces mode: <http://www.heinz.cmu.edu/~acquisti/papers/privacy-facebook-gross-acquisti.pdf>
17. Nie, N. H. (2001) Sociability, Interpersonal Relations, and the Internet. American Behavioral Scientist, Vol. 45, No. 3, 420–435.

18. O’Konnell, B.M. (1998) Ethics, Law, and Information Technology. *Social Science Computer Review*, Vol. 16, No. 3, 283–292.
19. Top 10 Negative Effects of Internet for Students. Acces mode: <http://retnotamia.blogspot.com/2013/04/top-10-negative-effects-of-internet-on.html> .
20. Vynoslavska O. (2014) Psychological and educational training of future lecturers in engineering sciences. *Etyka i tehyika: Etyczne, społeczne i edukacyjne aspekty działalności inżynierskiej*. Wrocław, 151–158.
21. Wang, N. (2011) About the Thinking of the Influence of Internet to the University Students. *Information Computing and Applications: Second International Conference, ICICA 2011, Qinhua-ngdao, China, October 28-31, 2011. Proceedings, Part II*, 471–478.

REFERENCES

1. Vynoslavska, O.V. (2002b) Samomenedzhment u strukturi psychologichnoi' kul'tury vykladacha tehničnogo universytetu. *Visnyk NTUU "KPI": Filosofija. Psihologija. Pedagogika*, 2(5), 83-94.
2. Vynoslavs'ka, O.V. (2012) Kompleks metodyk «Doslidzhennja psychologichnoi' kul'tury vykladachiv tehničnogo universytetu». *Visnyk Chernigivs'kogo nacional'nogo pedagogichnogo universytetu. (Serija: Psihologichni nauky). T. 1., Vyp. 103, Chernigiv: ChNPU*, 53–57.
3. Vynoslavs'ka, O.V. (2013) Psihologo-pedagogichnyj suprovid zastosuvannja IKT u prostori vyshhoi' tehničnoi' osvity. *Vyshha shkola: Naukovo-praktyczne vydannja, №11(113)*, 71–79.
4. Dem'janchuk, O. (2000) Osvitnja polityka j upravlinnja osvitoju v perehidnyj period: teoretychni zasady ta praktyczne vtillennja. *Osvita dlja demokratii*. Kyi'v: Al'tpres, 16-23.
5. Zaivert, L. (1991) *Vashe vremia – v vashikh rukakh: (Sovety rukovoditeliam, kak effektivno ispol'zovat' rabochee vremia)*. Moskva: Ekonomika.
6. Kolpakov, V.M. (2014) Samomenedzhment jak faktor pidgotovky ljudyny do zhyttja v suchasnomu suspil'stvi. *Visnyk pisljadyplomnoi' osvity zbirka naukovyh.prac'*. Unyversytet menedzhmenta osvity NAPN Ukraïny; Vol. 12(25), Kyi'v: ATOPOL, 90–104.
7. Motkov, O.I. (1999) Psihologicheskaja kul'tura lichnosti. *Shkol'nyj psiholog*, 15, 8–9.
8. Filippova L.Ja., Zeleneckij V.S. (2006) *Komp'juternaja jetika. Moral'no-jeticheskie i pravovye normy dlja pol'zovatelej komp'juternyh setej: uchebnoe posobie*. Har'kov: Krossroud.
9. Shter N. (2001) *Svit znannja. Deutschland*, 1, 37-41.
10. Advantages of Using ICT in Teaching Learning Process . Acces mode : [http://retnotamia.blogspot.com/search/label/Advantages of ICT](http://retnotamia.blogspot.com/search/label/Advantages%20of%20ICT) .
11. Bargh, J. A., McKenna, J. Y. A. (2004) The Internet and Social Life. *Annual Review of Psychology*, Vol. 55, 573–590.
12. Carr, N. (2011) *The Shallows : What the Internet Is Doing to Our Brains* Paperback. Publisher: W. Norton & Company.
13. *Etyka i tehyika: Etyczne, społeczne i edukacyjne aspekty działalności inżynierskiej*. Wrocław.
14. Foley, P. (2004) Does the Internet help to overcome social exclusion? *Electronic Journal of e-government*, 139–146.
15. Galston, W. A. (2000) Does the Internet Strengthen Community? *National Civic Review*, Vol. 89, No. 3, 193–202.
16. Gross, R., Acquisti A. (2005) Information Revelation and Privacy in Online Social Networks. *Workshop on Privacy in the Electronic Society (WPES)*. Acces mode: <http://www.heinz.cmu.edu/~acquisti/papers/privacy-facebook-gross-acquisti.pdf>
17. Nie, N. H. (2001) Sociability, Interpersonal Relations, and the Internet. *American Behavioral Scientist*, Vol. 45, No. 3, 420–435.
18. O’Konnell, B.M. (1998) Ethics, Law, and Information Technology. *Social Science Computer Review*, Vol. 16, No. 3, 283–292.
19. Top 10 Negative Effects of Internet for Students. Acces mode: <http://retnotamia.blogspot.com/2013/04/top-10-negative-effects-of-internet-on.html> .
20. Vynoslavska O. (2014) Psychological and educational training of future lecturers in engineering sciences. *Etyka i tehyika: Etyczne, społeczne i edukacyjne aspekty działalności inżynierskiej*. Wrocław, 151–158.
21. Wang, N. (2011) About the Thinking of the Influence of Internet to the University Students. *Information Computing and Applications: Second International Conference, ICICA 2011, Qinhua-ngdao, China, October 28-31, 2011. Proceedings, Part II*, 471–478.

Опитувальник «Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі для самоорганізації та саморозвитку особистості»

1. Чи допомагає Вам застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) заощаджувати свій час?

1.1. Загальна характеристика допомоги ІКТ

- ІКТ допомагають практично в усіх сферах життя людини. Зараз без ІКТ ніяк і нікуди
- ІКТ допомагають у навчанні (швидкий доступ до великого об'єму інформації, легкий пошук та якісна швидка обробка знайденої інформації)
- ІКТ допомагають у роботі (планування свого часу, повідомлення про хворобу, реклама та швидкий зв'язок)
- ІКТ допомагають у придбанні товарів і послуг, зокрема туристичних

1.2. Прискорення пошуку необхідної інформації

1.2.1. Прискорення пошуку необхідної інформації

- ІКТ допомагають швидше відобразити, представляти інформацію
- Допомагають терміново знайти необхідну інформацію, дізнатися більше
- Швидкий доступ до інформації (аудіо-, відео-, он лайн курси)
- Можна дізнатися про останні відкриття швидше, аніж чекати, поки це надрукують
- ІКТ дозволяють заощаджувати час – можна швидше виконати поставлене завдання, відстежити, чи займався хтось до мене вивченням цієї проблеми
- Системи пошуку дозволяють за короткий проміжок часу знайти необхідну інформацію
- Цілодобовий доступ до інформації в мережі Internet

1.2.2. Прискорення пошуку необхідної літератури

- Є змога швидкого пошуку статей, а шукаючи їх, можна наштовхнутися на нові статті, про які навіть не здогадувався
- Оскільки більшість літератури, наукових журналів і статей, навіть тих, що були видані у 60-ті роки ХХ ст., є у вільному доступі, то їх можна швидко подивитися
- В Internet можна знайти будь-яку інформацію дистанційно, не виходячи з дому
- Можна отримати необхідну інформацію вдома, не відвідувати бібліотеку
- ІКТ дозволяють заощаджувати час на походах у бібліотеку, або робити он лайн замовлення книги, замість того, щоб стояти в черзі бібліотеки
- Дуже зручними є електронні бібліотеки, особливо наукові – більшість наукових праць я можу переглянути вдома за умови наявності прав та доступу до джерел
- Зменшується час на походи до бібліотек, де не завжди є в наявності необхідний матеріал
- Електронні версії книг дозволяють заощаджувати час на друкування
- Швидкість доступу до інформації та необмеженість у місці та часі доступу до неї не просто заощаджують мій час, а виводять підготовку на зовсім інший рівень

1.3. Можливість віддаленого спілкування через мережу Internet

1.3.1. Пришвидшення процесів спілкування

- Електронна пошта (e-mail) – допомагає у спілкуванні з людьми
- ІКТ спрощують спілкування з родичами, що живуть в інших країнах
- ІКТ спрощують спілкування з друзями, знайомими, колегами та ін.
- Можливість спілкування з викладачами (форуми, скайп)
- Спілкування у реальному часі з досвідченими фахівцями у галузі, яка нас цікавить

1.3.2. Взаємодія з науковим керівником

- Швидка спільна праця з науковим керівником над документами
- Використання новітніх ІКТ покращує науково-дослідну роботу завдяки дистанційному спілкуванню з науковим керівником
- Електронна пошта – засіб обміну інформацією з науковим керівником
- Можливість співпраці (обмін матеріалами, он лайн зустрічі) з науковим керівником
- Я не відчуваю залежності від Internet, мені не цікаві спілкувальні мережі. Але доводиться мати якісь акаунти для зв'язку з науковим керівником або для отримання потрібної мені інформації від інших
- Відправляючи результати своєї роботи науковому керівнику на електронну пошту, можна зекономити час на дорогу до нього
- Не потрібно витрачати папір на чорновий варіант роботи, а науковий керівник може продивитися його у будь-який час, не чекати, поки до нього прийдуть на консультацію

1.3.3. Спілкування з фахівцями з-за кордону

- Можливість спілкування через ІКТ з фахівцями різних ВНЗ та країн
- Можна надіслати матеріали за своєю дисертацією вченим, що працюють в інших країнах, і вони можуть внести свої корективи
- Можна дізнатися різні точки зору з питання, що цікавить (у тому числі фахівців з інших країн)
- Відеоконференції з іншими ВНЗ, державами

- Ми дізнаємося усе більше про галузь свого дослідження та досвід не тільки попередників, але й фахівців з інших країн

1.3.4. Обмін досвідом

- Обмін досвідом та інформацією з колегами
- ІКТ дозволяють обмінюватися досвідом з колегами електронно, брати участь у конференціях, вивчати роботи інших авторів тощо
- Можливість порівняння отриманих результатів з результатами інших науковців
- Он-лайн конференції, наукові форуми електронні бібліотеки та ін.
- Збільшення часу на проведення дебатів, дискусійного обговорення питань

1.4. Самоорганізація за допомогою ІКТ

1.4.1. Користь від використання ІКТ

- Не уявляю процес написання дисертації без комп'ютера.
- Можливість вільного доступу до власної інформації, яка зберігається вся в одному місці (на жорсткому диску комп'ютера)
- Зберігання інформації (on-line disc)
- ІКТ значно збільшують можливості в дослідженнях
- ІКТ надають можливість пошуку інформації з різних тем лише за ключовими словами
- Значно менше часу йде на переписування, більше – на навчання

1.4.2. Економія особистого часу

- У більшості випадків ІКТ, безумовно, допомагають зекономити час
- ІКТ допомагають заощаджувати свій час при написанні статей, при пошуку інформації для проведення лекцій, оскільки не доводиться йти до бібліотек
- ІКТ заощаджують час: не треба кудись їхати, чекати у черзі, можна ввести ключові слова і пошук буде швидшим, можна друкувати, дивитися презентації, дивитися, що вже зроблено і не витратити час на винайдення того, що вже є
- ІКТ дають можливість швидко переглянути декілька джерел, думок різних вчених
- Автоматичні системи пошуку, які показують багато критеріїв: тема, співвідношення слів, обсяг і т.д. дозволяють економити час на пошуку у каталогах
- Економія часу при підготовці статей, використанні словників, віртуальних бібліотек
- Існує дуже багато програм, які дозволяють моделювати різні процеси, спрощують процес креслення, полегшують важкі математичні задачі
- ІКТ дозволяють зменшити час на проектування біомедичної техніки, підвищити її конкурентоздатність
- Можна працювати у будь-який зручний час, наприклад уночі

1.4.3. Організація особистого часу

- ІКТ в організації особистого часу, насамперед, допомагають та спрощують життя. Усе залежить від самодисципліни. Якщо людина вміє розпоряджатися своїм часом, то ІКТ лише допомагають
- ІКТ допомагають самоорганізувати свій час, якщо не відволікатися на сторонні речі, мати тверду мотивацію для роботи
- ІКТ та мій розпорядок дня нерозривно пов'язані
- Для нагадувань та розрахунків я використовую телефон
- Організатори і планувальники з можливістю виставлення пріоритетів для справ, прогресу, deadline; швидкість отримання інформації
- Використовую на ПК програми для тайм-менеджменту. Провожу синхронізацію з телефоном. Використовую списки завдань. Ефективність вище приблизно у 2-3 рази. А саме програми Outlook, Me Phone Explorer
- Робочі питання я можу набагато швидше вирішувати за допомогою сайту та електронної пошти, а головне – у зручний для мене час
- Можливо вести календар (список справ) у «хмарному» просторі, отримуючи доступ до цієї інформації з довільного пристрою (вдома, на роботі, на лекції)

1.5. Інші сфери корисного застосування ІКТ

- Відео-уроки (презентації) – допомагають
- Аудіо-книги – допомагають
- Користування ІКТ під час дозвілля має корисний характер
- Більше вільного часу

Що ще? Допишіть _____

2. Чи втрачаєте Ви свій час через застосування інформаційно-комунікаційних технологій?

2.1. Необхідність оптимізації застосування ІКТ

- ІКТ не варто застосовувати тільки у вузькому колі питань, що пов'язані з результатами експериментальних досліджень
- Наукову інформацію слід також шукати у наукових бібліотеках – для мене такий пошук більш ефективний аніж в Internet
- Нехтування відвідуванням бібліотек, де можна знайти дійсно цінну і корисну інформацію

2.2. Вплив на самоорганізацію особистості

2.2.1. Чинники, що відволікають

- Швидкість знаходження інформації в Internet відволікає від відвідування бібліотек
- Існує багато відволікаючих факторів, до яких відносяться і соціальні мережі
- Відволікання на несуттєві речі типу цікавих новин / читання блогів (хоча власне я спостерігаю цей ефект лише за умови жорсткої перевантаженості мозку / необхідності перемкнути увагу на інші речі
- На багатьох сайтах існують багато відволікаючих моментів, що призводить до деконцентрації уваги
- Internet містить багато зайвої інформації

2.2.2. Причини неефективної втрати часу

- Можливість втратити інформацію через технічні поломки
- Час можна втратити, якщо трапилися проблеми з технікою – зламалася, випадково видалилися файли тощо
- Пошук інформації в Internet іноді займає багато часу
- Можна відволіктися на деякий елемент і втратити багато часу

2.2.3. Негативний вплив на самоорганізацію

- Можливість швидкого отримання інформації через Internet розслабляє – відкладаю на останній момент
- З одного боку можливість швидкого отримання інформації через Internet економить час, а з іншого – знижує ступінь організації
- Якщо немає настрою і посидючості, то і в пустій кімнаті неможливо зосередитися
- Весь час потрібно організовувати себе через відволікаючі фактори
- Соціальні мережі заважають, відволікають від роботи
- Соціальні мережі збивають з режиму

2.3. Негативний вплив ІКТ на користувачів

2.3.1. Витіснення реального життя віртуальним

- Зараз багато соціальних мереж, сайтів знайомств, реклами, Internet-магазинів – люди не спілкуються, не обмінюються досвідом, не виходять зайвий раз на двір
- Багато людей можуть й існують вже більше в екрані монітора, а не в реальному житті, але це вже проблема психологів
- Якщо б не було ІКТ, люди більше б займалися корисними справами: читали, займалися спортом, спілкувалися в реальному житті, а не через екран
- Іноді Internet так поглинає людину, що вона некомфортно почувається у реальному житті з його проблемами та негараздами
- Екран монітору замінює живе спілкування
- Можна сказати, що комп'ютер – це еквівалент телевізора, але з різними віковими аудиторіями

2.3.2. Гальмування розвитку пізнавально-творчих процесів

- Відволікання від відвідування бібліотек не може не позначитися на особистому інтелектуальному рівні користувачів
- Обмеженість творчого процесу, атрофія творчих процесів
- «Поверхневе» сприймання матеріалу без спроб його зрозуміти на більш глибокому рівні
- Зменшується критичність в оцінюванні поданого матеріалу (більше сприймається «на віру»)
- Зменшується бажання мислити у студентів
- Інформація гірше запам'ятовується
- При застосуванні ІКТ менше читають, пишуть, запам'ятовують, інколи друкують і навіть не читають
- Втрати багатьма матеріалами, що передаються через ІКТ, емоційного забарвлення, висвітлення власної думки щодо деяких питань, що призводить до погіршення сприймання інформації та втрати інтересу

2.3.3. Шкідливий вплив на фізичне здоров'я

- Читання з монітору втомлює
- Можливий поганий вплив на здоров'я
- Негативний вплив можуть мати лише екологічні фактори та обмеженість фізичного навантаження через спрощення деяких процесів побуту.
- На відпочинку ІКТ не допомагають

2.4. Інші недоліки застосування ІКТ

- ІКТ допомагають за умови наявності необхідного програмного забезпечення (в основному стосується програм Microsoft Office)
- Занепад бібліотек у традиційному розумінні через розповсюдження ІКТ

Що ще? Допишіть _____

Дякуємо за надані відповіді!

Стаття надійшла до редакції 12.05.2014 р.